

անդամ ապացուցանելով որ Հայը անմեղելի է իր զոհաբերութեան և բարեպաշտութեան մէջ:

Ճաշէն անմիջապէս վերջ, սեղանակիցներ՝ գլխաւորութեամբ Հայրապետական Պատուիրակին և իր Փոխանորդ Հայր Սուրբին, մեկնեցան «Էսէյսա» օդակայանը: Ուղեւորութիւնը ժապաւնէի առնուեցաւ:

Կ'ողջագուրուինք: Երուսաղէմի նուիրակ Գեր. Տ. Սերովբէ Մ. Վրդ. Մանուկեանը եւ յանձնենք աղանակերպ ինքնաթիռին, ու կը մղվենք որ Տէրը առաջնորդ հանգիստնայ իր խոհարհ պաշտօնեային:

Ուրախութեամբ կը նշենք, թէ Երուսաղէմի նուիրակ Հայր Սուրբը արժանացած է միեւնոյն արտագին ընդունելութեան՝ նաեւ Ուրուկուայի և Պրագիլիոյ Հայ գաղութներուն մէջ, որոնք ականաւորած էն աւելին ստուած են Երուսաղէմի ազէտեանին բուն ի հաշիւ:

«Իմ սիրելի գաւազներս, Պատրիարքական Նուիրակը որ եւ մեր Նուիրակն է, աւ կոչելու է ձեր հայրենասէր ու եղբայրասէր ընթացած արջին: Լսեցի՛ք եւ արձագանգեցի՛ք Նորա ձայնին: Նորա ձայնը Ս. Երկրի Նուիրակն վայելի որ իմաստասէր ու պաշտպանի ձայնն է: Նորա ձայնը հազարաւոր կարիքաւոր ու թշուառացած ձեր ցեղակից ու սղակից հաւաքանքին ձայնն է: Նորա ձայնը անտեսած փառապար շինելի յայնմ ձայնն է, որ պահանջում է իր նախկին փառքը, որի փառքը Հայի պատիւն ու փառքն է: Նորա ձայնը ձեր ազգանքի Հայրապետի ձայնն է, որ ուշադիր հայնացով հետեւում է անհնունք ցախոցի ընկած ազգային հաստատական թեկոններին: այդ թեկոնները ի մի թերեւոր, ազգային անորոշութիւն կազմելու նպաստով»:

Այս կերպ կը յորդորէր ու կը հրահանգէր նաեւ ազգիս ընդհանրական Հայրապետը, Երուսաղէմի ի նպատակ ըլլալէք հանգանակութեան առիթով, Հարաւային Ամերիկայի հայութեան ուղղած իր արտազեղ ու սքաւտաւ կոնդակով: Որուն քաղցր արձանագրէր բոլորիս մէջ ունեցաւ իր վճռական ու բարեբար արդիւնքը հանգանակութեան ձեռնարկին մէջ:

Հայր Սուրբան, իրաւունք ունէ՛ր՝ Երուսաղէմի նուիրակին գալուստը Քաւետող իր խօսքն բռնուաւ:

— «Ձայն մը հնչեց...»:

ՇԱՒԱՐՇ ՔՀՆՅ. ՄԵՀՐԱՊԵԱՆ

Պակնա-Արշա, 5 Մարտ, 1953

ՔԱՐՈՋԻՍՏԵԿԱՆ

ՀՈՎՈՒԿԱՆ ԱՍՏՈՒԱԾՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ք.

ՔԱՐՈՋԻՍՏԵԿ

1. Քարոզիչն ու քարոզը. — Եթէ քարոզիչը գիտակից է իր կոչումի վեհութեան, անոր բովանդակ կեանքը քարոզութիւն մըն է ինքնին: Քարոզը ապրուած կեանքն է, իսկ քարոզխօսութիւնը այդ կեանքին օրուած բացատրութիւնը մը: Քարոզիչը, որպէս Եկեղեցւոյ պաշտօնեայ, կենաց Բանին աւետարանիչն է կոչումով: Քրիստոսի Եկեղեցւոյ պաշտամունքին միջէ կ'մը քարոզութիւն չէ՞, ինչպէս իր Հովուական Աստուածաբանութիւնը գրքին մէջ կը շնչոտ այս կէտը Միլթիոսեղիկ Եպս. Մուրատեանց, իր հետեւեալ բառերով, «Կարող ենք ասել իրաւամբ թէ եկեղեցական բովանդակ պատճառներէն է քարոզութիւնը: Փոխանակ ասելով թէ քարոզութիւնն է մասն աւետարանային պատճառման, կարող ենք ասել թէ պատճառումն է մասն քարոզութեան, ծեօն է մի ձեւ, մի ելլանակ ուսուցման»:

Քարոզչական պաշտօնը հոգեւոր դեպանութիւն մըն է, որ հեշտակներուն իսկ յանձնուած չէ: Ինչպիսի վրայ քարոզիչը, իբր դեպան Աստուծոյ ու մեղաւոր մարդոց միջեւ, հաշտաբարի դեր կը կատարէ, մէկ կողմէն զԱստուած մեղաւորին մօտեցնելով, և միւս կողմէն մեղաւորը Աստուծոյ առաջնորդելով (Ք. Կորն. Ե. 20):

Յիսուս՝ իբրեւ տիպար քարոզիչ, «Գրացէ՛ք շաշկարտեցէ՛ք...», հրամայող տակաւին Եկեղեցիին չտուած, իր երեք ու կէս տարի պաշտօնավարութեան շրջանին արդէն զայն կատարած էր լիովին: Յիսուս արտաքին ձեւակերպութիւններով շատ չլքաղեցաւ, այլ այդ բաներէն ձանձուրացած հոգիները առաջնորդեց ուղղակի յաւիտեանական ու կենդանի խօսքերուն, իր կենդանի շունչով ու բարբառով բացատրուած: Օր մը երբ Սոկրատին հարցուցին թէ, ինչ՞ով չես գրեթ ուսուցումներդ, նա այսպէս պատասխանեց, «Ես աւելի նախամեծար կը համա-

րեմ սրտերու վրայ դրել, քան թէ ոչխարներու մորթերուն վրայ: Պաղեստինի մեծ վարդապետն ալ ճիշդ այդ մեթոտին հետեւեցաւ և գրեց իր կենդանի խօսքերը ուղղակի մարդոց կենդանի սիրտերուն վրայ:

Ըստ Մերվանդէսի, «Երբ եկեղեցական մը շխտակ ապրի ամենէն ազդու քարոզիչն է»: Սիօիլ կ'ըսէ, «Աշխարհը բեմէն դուրս է որ կը դիտէ քարոզիչները, գիտնալու համար թէ անոնք ի՞նչ կ'ուզէին ըսել երբ բեմի վրայ էին»: Հետեւեալ խօսքը կ'ըսէ Ֆուլլըր՝ մարդու մը համար որ շատ լաւ կը քարոզէր, բայց գէշ կ'ապրէր, «Երբ անիկա բեմի վրայ է, մարդ ցաւ կը զգայ խորհեւով թէ, բեմէն վար պիտի իջնայ. իսկ երբ բեմէն դուրս է, երանի թէ երբեք չվերադառնայ բեմը»:

2. Քարոզիչին անհատականութիւնը. —

Քարոզիչի մը անհատականութիւնը մեծ դեր ունի իր յաջողութեան գործին մէջ: Անոր ապրած կեանքը, ունակութիւնները, ժողովուրդին հետ վարուելակերպը, արտայայտութեան եղանակը, նիստ ու կացը, բեմին վրայ կեցուածքը, շարժումները, իր առեւտրին ու հանրային կենցաղը, ինչպէս նաեւ շատ մը ուրիշ ազդակներ գործօն ու մեծ ազդեցութիւն ունին իր խօսած քարոզներուն վրայ: Ըստ Մեքլիսեդեկ Սպա.ի «Քարոզութիւնն մի գործ է, բայց գործ հոգւոյն և նորա ազդեցութիւնն կապուած է քարոզիչի հոգեկան վիճակին հետ»: Քարոզիչ մը եթէ ունենայ հարիւր առաւելութիւն, բայց մէկ թերութիւն՝ կը բաւէ անիկա մթապնելու իր նկարագիրը հանրութեան առջև, և տկարացնելու իր առած պատգամին ազդեցութիւնը:

Քանզի քարոզիչը ժողովուրդին հանելին է, և Քրիստոնէական կրօնի կրօնաւածիկն վրայ ստեղծագործող ոյժ մը: Եկեղեցւոյ սրբազան բեմը ունկնդիրներու համար կենդանի ներշնչարան է այն ատեն միայն երբ բեմասացը ձեռնհաս է իր գործին, արժանի իր կոչման, և զիտակից իր պաշտօնի վեհութեան, իր ապրած օրինակելի կեանքովը:

Եւ քանի որ այս է աղաղակող իրողութիւնը, ուստի քարոզիչը պէտք է որ նախ իր անձին օրինակով քարոզէ և ապա ապա բեմին վրայ իր պատգամը հեղինակաւոր կերպով, որպէս Աստուծոյ մէկ պատ-

գամարերը: Շէյքսպիրը կ'ըսէ. «Այն որ երկնային սուրը կրել կը յօժարի, պէտք է ըլլայ այնքան սուր որքան կարելի է»:

3. Քարոզիչին կոչումը. — Քարոզչութիւնը աստուածային կոչման վրայ հաստատուած պաշտօն մըն է: Հին Ուխտի մէջ, Մովսէս, Յովնան, Նղիա, Նղիսէ, և ընդհանրապէս մարգարէներ իրենց ժամանակին մեծ քարոզիչներն էին: Նոր Ուխտի մէջ, Յովնանէս Մկրտիչ, Իսրայէլի հին մարգարէներու տիպէն, մեծ քարոզիչ մըն էր: Պետրոս՝ հրէական մտայնութեամբ սնած, իսկ Պողոս հելլենական ուսումով՝ Քրիստոնէական Եկեղեցւոյ առաջին տիպար քարոզիչները հանդիսացան: Չորրորդ դարու մէջ Օգոստինոս և Ոսկեբերան շատ բարձր կը նկատէին իրենց աստնծած քարոզչական պաշտօնը: Վերջինը իր քսան և վեց տարեկան հասակին, տակաւին ինքզինքը անյարմար կը նկատէր մօտենալու այս սուրբ գործին: Ասոնց ամէնքն ալ օական ունէին իրենց ներքին համոզումն ու զիտակցութիւնը իրենց պաշտօնին նկատմամբ, թէ Աստուծոյ կոչմէ իրենք յատկապէս կանչուած էին այդ սուրբ պաշտօնին համար:

Մէկը՝ որ առանց կոչումի և առանց իր գործին հանդէպ ունեցած ներքին օարտաքին յարաբերութեանց, եթէ լոկ ապրուստ ճարելու իր միջոց կ'ընդգրկէ քարոզչական այս սուրբ պաշտօնը, ասով թէ ինքզինքը կը խաբէ, թէ իր հովուած ժողովուրդը, և թէ զԱստուծոյ, մեղանշելով մեծապէս իր կոչման սրբութեան դէմ:

Բայց երբոր քարոզիչ մը կոչումով մօտենայ իր պաշտօնին, երկիւղածօրէն և կատարեալ զիտակցութեամբ, որքան ատեն որ ծառայէ հաճող կը զգայ իր գործին համար: Կոչման տէր քարոզիչ մը հեռու է ցուցամուլական արարքներէ, և իր անձը կը ծածկէ իր պատգամին ետեւ միշտ: Քանզի բեմին վրայ քարոզիչը պատգամ է, այլ լոկ պատգամաբեր մը: Բեմը ստեղծուած է Քրիստոնէական Եկեղեցւոյ մէջ, ոչ թէ պատգամաբերին այլ Աւետարանի պատգամին հռչակման համար: Եթէ այս երկուքն մէկը միւսին յաջողութեան համար պիտի զոհուի բեմին վրայ, զոհուողը պէտք է ըլլայ պատգամաբերը:

Ինչպէս հասարակական գիտակից գործիչ մը իր ետէն վեր կը բարձրանայ, և կը նոյնացնէ իր անձը իր գործին հետ, և հրապարակի վրայ ոչ թէ իր անձը, այլ իր գործը կը փառաւորուի և ուշադրութեան առարկայ կը դառնայ, նոյնպէս և աւելի կոչման տէր քարոզիչ մը այնքան կը նոյնանայ իր քարոզին հետ որ բեմին վրայ պատգամէ է որ կ'երևայ ու կը փառաւորուի: Քարոզիչը, իբր պատգամաբեր, այսպէս, որքան ինքզինքը կը խոնարհեցնէ ու կը ծածկէ իր պատգամը բարձրացնելու համար, նոյն համեմատութեամբ ինքն ևս կը բարձրանայ, կոչման գիտակից քարոզիչ մը ասկէ տարբեր ուղի չի կրնար քաշել:

4. Քարոզիչի՞նք դաստիարակութիւնը. — Եթէ քարոզիչ մը կոչում կը զգայ, պէտք է իր պաշտօնին չձեռնարկած պատրաստուի իր գործին համար: Անպատրաստից և կամ խակ դերասան մը չի կրնար իր դերը լաւ կատարել թատերարեմին վրայ, անվարժ զինուոր մը դասալիք կը դառնայ յաճախ պատերազմի դաշտին մէջ, անուս փաստաբան մը անկարող կը զգայ պաշտպանելու իր դատը դատարանին առջև, տգէտ բժիշկ մը բուժելու տեղ աւելի կը ծանրացնէ հիւանդը որ կը յանձնուի իր խնամքին: Ի մի խօսք, որ և՛ գործի մէջ փորձառութիւն, հմտութիւն և մասնագիտական պատասխանութիւն կարևոր է յաջողելու համար, իսկ էական պայման ներկայիս՝ եկեղեցական պաշտօնին մէջ:

Ուստի, իր կոչման վեհութեան գիտակից քարոզչութեան թեկնածու մը ժամանակ կուտայ, և համբերութեամբ ու գիտակցօրէն կը պատրաստուի իր պաշտօնին: Վասնզի այս է յաջողութեան տանող շինարարութիւնը:

Քարոզիչը ոչ միայն պատրաստուելու է իր գործին համար մասնագիտական ուսումով, այլ պաշտօնի ձեռնարկելէ հոգն ալ պէտք է միշտ, ու ամէն ատեն, զարգանայ ու քայլ պահէ ժամանակին հետ: Այս զարգացման միջոցով շատ զօրաւոր է, և ժամանակի հետ առանց քայլ պահելու ու է մէկը չի կրնար յաջողիլ իր ստանձնած պաշտօնին մէջ:

Բողիչ մը եթէ յառաջդիմութեան քայլ պիտի պահէ ու պիտի զարգանայ օր ըստ օրէ, իր ժամանակի պայմաններուն համեմատ՝ պէտք է որ ունենայ իր ձեռքին տակ հոյս մտեան հաղթան մը: Քարոզիչի մը մատենագրական ազդեցիկ, պատմական ու եկեղեցական գիտական գիրքերէ զատ պէտք է պարունակէ նաև ամէն տեսակ աստուածաբանական գիրքեր: Շատ մը նշանաւոր քարոզիչներ ժամանակի ընթացքին կորուսած են իրենց համբաւը և տափակցած, պարզապէս զարգանալէ դադարած ըլլալուն համար: Ճոխ զբաղարան մը քարոզիչի ձեռքին տակ մեծ հրաշքներ կը գործէ, երբ ան գիտնայ անկէ օգտուելու կերպը:

Ինչպէս հիւսնը ունի իր ուրազն ու սղոցը, արհեստաւոր ունի իր ձեռքին տակ անմիջական մեծ ու փոքր գործիքները, նմանապէս գիրքերն ալ քարոզիչին համար մէյ մէկ գործիքներ են յաջողելու համար իր ստանձնած պաշտօնին մէջ:

6. Քարոզիչին ծխական այցելութիւնները. — Քարոզիչը, իբրև հովիւ, երբ մօտէն ճանչնայ իր ժողովուրդին ամէն մէկը տանիքը, և ամէն մէկը ընտանիքին ալ ամէն մէկ անգամը, յաճախակի այցելելով և հոգևոր յարաբերութիւններ մշակելով անոնց հետ, մտերմիկ յարաբերութիւն մը կը ստեղծուի անոնց և իր միջև, որմէ կ'օգտուին փոխադարձաբար երկու կողմերն ալ: Բայց այս իմաստով հովուական այցելութիւնը մեր մէջ պէտք եղած չափով մշակուած չէ դեռ: Յաճախ ընկերական հանգամանք մը ունեցած է ան քան թէ հոգևոր: Ծնունդի և Զատիկի տնօրէնէքները այնքան հապկեպով կը կատարուին որ՝ տեսակ մը մեքենական և կամ արհեստական ընդթ կը կրին, իսկ ուրիշ առիթներով եղած այցելութիւնները ընդհանրապէս հարուստներուն կ'ըլլան քան թէ աղքատ և կարօտ դասակարգի ընտանիքներուն, ի հարկէ բացառութիւնները յարգելով:

Ինչ և տարբերութիւնը եկեղեցականի և աշխարհականի այցելութեան միջև: Աշխարհականը՝ անհատ մը և կամ ընտանիք մը՝ կ'այցելէ ազգականական ու ընկերային պարտականութիւն մը կատարելու, իսկ եկեղեցականը կ'այցելէ հոգևոր սնունդ մօ-

5. Քարոզիչին մասեմադարանը. — Քա-

տակարարելու և կենաց Բանին ճշմարտութիւնները տարածելու համար: Առաջինը ընկերական է, բայց վերջինը հոգեոր հանգամանակ մը կը կրէ բառին լաւագոյնի համաստեղ: Քարոզիչը, բեմէն քարոզելով չէ որ կ'իրագործէ միայն իր կողմէն, այլ իր իսկական յաջողութիւնը կախուած է անհատներու և ընտանիքներու հետ հոգեւոր շփումէն:

Միսական այս տեսակ հոգեւոր այցելութիւններու առաջին օգուտը հովիւիին համար է: Ան՝ այս առիթով ընտանիքներուն մէջ Սբ. Աւետարանին լոյսը սփռելով նախ ինքն է որ կը հաստատուի քրիստոնէական հաւատքին մէջ, ներշնչելով և միանգամայն ներշնչուելով: Նոյնպէս իր հօտին իրական պէտքերուն մօտէն տեղեկանալով՝ իր քարոզներուն նիւթ կը մատակարարէ: Իսկ միւս կողմէն իրեն հաստատուն հաւատքը, անկեղծութիւնը, նուիրումը, և օրինակելի տրպար կեանքը անշնչելի և խորունկ տպաւորութիւններ կը ձգեն իր հովուած ժողովուրդի անհատներուն և ընտանիքներուն առօրեայ կեանքին վրայ:

Ուրիմն քարոզիչի մը հովուական այցելութիւնը ազամանգեայ պատհանութիւն մըն է իր առջեւ բացուած, իրագործելու համար իր կողմէն: Քարոզիչ մը մօտէն կ'ապահովէ իր յաջողութիւնը եթէ այցելութեան պահուն ի ձեռին ունենայ Սբ. Աւետարան մը և նարեկ մը: Առաջինը կը հայթայթէ իրեն խօսելու հոգեւոր նիւթ, իսկ երկրորդը կը ծառայէ իր այցելած ընտանիքին մէջ աղօթքի գեղեցիկ մթնոլորտ մը ստեղծելու: Լաւ է նոյնպէս այցելութեան մասնաւոր տոմար մը ունենալ, և ամէն ամիս ընտանիքներու հոգեւոր կեանքի ընդհանուր կացութիւնը արձանագրել անոր մէջ, և ապա ամէն երեք ամիսը անգամ մը արդիւնքը բաղդատութեան դնել, հասկնալու համար թէ ի՞նչ նոր յառաջդիմութիւններ տեղի ունեցած են այցելութիւն ընդունած ընտանիքներու կեանքին մէջ հոգեւոր մշակոյթի տեսակէտէն:

7. Քարոզիչին նախասանական կարողութիւնը. — Եկեղեցական մը յաջողելու համար իր պաշտօնին մէջ պէտք ունի մարդկած ձայնի, վարչագրիտութեան, կենցաղագրիտութեան, ինչպէս նաև իբրև քա-

րոզիչ՝ ճարտասանական ընդունակութեան, Ոմանց մէջ ճարտասանական կարողութիւնը շատ է բնականէն, իսկ ոմանց մէջ քիչ: Ան որ շատ ունի, մշակելով իր այդ ընդունակութիւնը կրնայ ճարտասանի մը համարու վայելել, բայց ան որ քիչ ունի, դաստիարակութեամբ և մասնաւոր վարժութեամբ կարող է իր քիչը արդիւնաւորել, և որով արդարութիւն ընել իր պաշտօնին, ըստ տեսեալ պայմաններու: Ամէն պարագայի տակ սակայն քարոզիչը պէտք ունի այս ուղղութեամբ մասնաւոր մշակումի մը՝ որ ձեռք կը բերուի յամառ աշխատութեամբ և յարատե վարժութեամբ:

Հին Ուխտի մէջ, Ահարոն ճարտասան մըն էր որ կրցաւ օգնել Մովսէսին, Փարաոնի առջեւ Իսրայէլի դատը պաշտպանելու գործին մէջ: Նոր Ուխտի մէջ, Պօղոսի պերճախօսութիւնը Փոքր Ասիոյ հեթանոս ժողովուրդը այնքան հմայեց որ զինքը իրենց ճարտասանական աստուծոյն, Հերոնիսի հետ նոյնացնելու փորձութեան մէջ ինկած, իրեն հանդէպ յարգանքի մասնաւոր ցոյց մը պատրաստելով (Գործք. ԺԲ. 10):

Հին ատեն Տիմոսթինիս Յունաստանի և Կիկերոն Հռոմի մէջ նշանաւոր հետերներ կը նկատուէին: Առաջին հինգ դարերու ընթացքին քրիստոնէական կրօնի կալուածին վրայ նշանաւոր քարոզիչի մը համար կը վայելէին Որոգինէս, Տերտուլիանոս, Յուստինոս վկայ, Ոսկերեքան, Օգոստինոս, Բարսիլ Կեսարացի, Գրիգոր Նազլանցացի, Հերոնիմոս, Պաղլի, Ամբրոսիոս Կայն: Իսկ ԺԱ. դարուն մէջ, Ռաչակիրներու ծանօթ շարժումին առթիւ, Պետրոս ճգնաւոր, որպէս մեծ հետոր, աչքառու ծառայութիւն մատուց, այդ շարժումը հրահրելու գործին մէջ: ԺԹ. դարու ընթացքին Սթըրնըն (1834-1892) Անգլիոյ մէջ, Հէնրի Ուօթ Պիլըր (1813-1887) յԱմերիկա մեծ անուն հանած էին քրիստոնէական կրօնի կալուածին վրայ իբրև պերճախօս քարոզիչներ:

Իսկ ներկայիս Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց մէջ հանրածանօթ ու աչքառու դէմք մը ըլլալու վրայ է երիտասարդ աւետարանիչ-քարոզիչ Պիլլի Կրէնէմ (Billy Graham) որ կը քարոզէ յաճախ ձայնափութիւն առջև, և հազարաւորներ մտիկ կ'ընեն իրեն Միացեալ Նահանգաց մէջ, մեծ հետաքրքրութեամբ:

8. Քարոզիչին առողջապահական վիճակը. — Ըստ էմբրոնների, օՄարգուս մը առաջին հարստութիւնը իր առողջութիւնն էր: Որովհետեւ եթէ մէկը կորսնցուցած է իր առողջութիւնը, ներթափանցան հարստութիւնը չի կրնար փոխարինել զայն: Ահա՛ այս իսկ պատճառաւ շնորհը կ'ընէ, «Առողջութիւնը աւելի թանկագին է քան թէ դրամը»: Եթէ մէկը առողջ է, կրնայ շահիլ գրամը, սակայն շատ անգամ դրամով առողջութիւնը ձեռք չի բերուիր:

Որեւէ ասպարէզի մէջ գործունէութիւն ցոյց տալու համար առողջութիւնը էական պայմաններէն մին է: Քարոզչական պաշտօնը ասոր բացառութիւն չի կազմեր: Ուրովհետեւ իր առողջութիւնը կորսնցուցած հիւանդակաւ քարոզիչ մը չի կրնար պէտք եղած եռանդը դնել իր գործին մէջ:

Քարոզիչ մը միշտ պէտք ունի նոր ներշնչութիւն, խանդավառութեան, և նոր տեսիլներու, ոգեւորուելու և միաժամանակ ոգեւորելու համար իր ունկնդիրները, բայց երբ մարմնով հիւանդ, մտքով կաշկանդուած, և հոգիով ընկճուած է, չի կրնար ստանալ այդ ներշնչումը և հետեւաբար չի կրնար ներշնչել իր ժողովուրդը:

Նոյնպէս տկարակազմ և հիւանդոտ քարոզիչի մը համար դժուար է յիշատեւորէն աշխատիլ և տալ պէտք եղած ժամանակը քարոզի պատրաստութեան գործին: Ասանկ մէկը, իբրեւ քարոզիչ, կը վրիպի արդարութիւն ընել իր ստանձնած պաշտօնին:

Ուստի, երբոր մէկը թեկնածու կը հանդիսանայ քարոզչական պաշտօնին, պէտք է նախ նկատի առնէ իր առողջապահական վիճակը, և եթէ վստահ չէ իր առողջութեան պէտք չէ ընդգրկէ պատասխանատուութիւնը այդ պաշտօնին: Իսկ երբ առողջ է մարմնով և կոչումի իբր հետեւեալ ստանձնած է իր պաշտօնը, պէտք է հոգ տանի իր առողջութեան ու կրեւնայ արգարութիւն ընել իր գործին:

Եթէ քարոզիչ մը կ'ուզէ՝ որ Կիրակի օրը յաջողութեամբ պատկուի իր խօսած քարոզը, պէտք է զայն պատրաստէ շարժական առաջին օրերուն մէջ, և ոչ թէ Շաբաթ երեքին անքուն մնալով չարեւիկ իր միտքը, կամ Կիրակի առաւոյ յոգնեցնէ իր իմացական կարողութիւնները, և ապա

պարտաւած ու ընկճուած վիճակով երթայ բնմ, տալու համար իր պատգամը: Փորձառութեամբ մը Շաբաթ Կիրակի կանուխ կը քնանայ, և Կիրակի առտու կազդուրուած անկողնէն ելելով լաւ տրամադրութեան ներքեւ կ'երթայ բնմը, ընդունակ ըլլալով միշտ ստանալու նոր ներշնչութեան, Աստուծոյ հոգիին անմիջական ազդեցութեան տակ: Քարոզիչ մը որ կ'ուզէ հանգիստ քնանալ Շաբաթ երեկոյ, պէտք է թեթեւ ճաշէ, նոյնպէս Կիրակի առտու պէտք չէ բռնաւորէ իր ստամոքսը դժուարամարս ու ծանր կերակուրներով: Վասնզի բռնաւորուած ստամոքսով քարոզիչ կը դժուարացնէ քարոզիչին գործը բնմին վրայ:

9. Քարոզիչին կրօնական կեանքը. — Ամէն քրիստոնէայ արդէն պէտք է ունենայ հոգեւոր կենքի առողջ մշակոյթ, բայց այդ կենքը ժողովուրդին ծանօթացնելու պաշտօն ունեցող քարոզիչ մը աւելի ևս պէտք ունի այդ մշակոյթին:

Հոգեւոր կենքի մշակոյթ ըսելով կը հասկնանք, (1) նախ՝ Քարոզիչին խորունկ հաւատքը, (2) նախ՝ Քարոզիչին խորունկ հաւատքը, աւելի ուղիղ բան մը ըրած է ըլլալ, եթէ անկեղծօրէն խոստովանի իր թերահաւատութիւնը և հրաժարի այդ պաշտօնէն ու երթայ ուրիշ գործով մը զբաղի քան թէ խաբէ իր ինդը և կ'եղծէ Աստուծոյ և ժողովուրդին առջեւ: Ըստ Մեղքիսեգեկ Եպս. ի ՎՄի ցուրտ, տկար բայց ճշմարիտ քարոզ, աւելի կ'օրհնուի, քան թէ մի պերճախօս քարոզ, որ ներքին կենաց և հաւատոյ արդիւնք չէ:

Քարոզիչ մը յաջողելու համար, իբր բնութեամբ, պէտք ունի հաւատքի և արեւելեան, սակայն հաւատքն է աւելի կարեւորը, իսկ եթէ հաւատքի հետ ունենայ նաեւ արուեստը անելի կ'արդիւնաւորուի իր պաշտօնը: Ա՛յբրասան մը թատերական քիմիա վրայ գերեր կը փոխէ, այսօր այսինչ գերը կը ստանձնէ, վաղը անոր հակառակ ուրիշ մը: Քանզի իրեն գերը արուեստ մըն է մեծ մասամբ: Փաստաբան մը այսօր անմեղ մը կը պաշտպանէ, վաղը ոճրագործի մը դատը կը ստանձնէ: Քարոզիչը սակայն չի կրնար գերասանի պէս և կամ փաստաբանի նման իր գերը փոխել: Քարոզիչը միայն և միայն

մէկ գեր ունի, ախ է Աստուծոյ կամքը
յայտնել ժողովուրդին, որպէս արդիւնքը
իր խորունկ հաւատքին և տարիներու կրօ-
նական փորձառութեան: Անհաւատ մը
կրնայ ուսուցիչ ըլլալ, զերասան ըլլալ,
փաստաբան ըլլալ, բայց չի կրնար քարո-
զիչ ըլլալ: Քանզի քարոզիչի մը համար
հիմնական պայման է հաւատքը, հակառակ
պարագային կը ձախողի ան՝ ծանր կերպով
իր ստանձնած վսեմ ու սուրբ պաշտօնին
մէջ, իբրև Աստուծոյ մէկ գեսպանը:

(2) Մարգարեական օճախ. — Մարգա-
րէները հասարակ ժողովուրդէն կը տարբե-
րէին, անոր համար որ վերէն կը գիտէին
իրերը, և պայծառ գիտակցութիւն ունէին
հոգեւոր իրականութիւններու հանդէպ: Ու-
րիշ խօսքով, միայնուհի ու յաւիտենական
արժէքները իրենց հոգեւոր աչքերով կը
տեսնէին: Քարոզիչը նոյնպէս այս բնաստով
մարգարէ մըն է, մշակած ըլլալով իր մէջը
հոգեւոր այս բարձր կարողութիւնը:

(3) Հոգեւոր ոյժ. — Առանց այս ոյժին
հոգեւոր կեանքը չ'ապրուիր, և ո՛չ ալ կը
քարոզուի: Թուշելու համար թեւ որքան
անհրաժեշտ է թուունի մը համար, այնքան
և աւելի կենսական է եռանդը, կրօնով,
յոյսը, խանդավառութիւնը և բարոյական
քաջութիւնը քարոզիչին համար: Կըրնէյ
կ'ըսէ, «Առանց քաջութեան և կամ ոյժի
քարոզիչ մը կը նմանի խարտոցի մը՝ որ
պիւղայէ զուրկ է, դանակի մը՝ որ ծայր
չունի, և զինուորի մը՝ որ կը վախնայ ար-
ձակել իր հրացանը: Եթէ մարդիկ չեն վախ-
նար մեղանչելէ քարոզիչը ինչո՞ւ վախնայ
մեղքը յայտարարելէ»:

(4) Աստուծոյ հետ սրտակից յարաբերու-
թիւն. — Քարոզիչ մը եթէ գիտակից է իր
կոչումի վերաբերան, կ'ունենայ Աստուծոյ
հետ ներքին հաղորդակցութիւն, աղօթքի
և վերացումի մասնաւոր բույներ: Միշտ
սեպեկ ծպ. կ'ըսէ, «Քարոզիչն կ'աւարտէ
այն գործն զոր աղօթքը կը սկսի: Աղօթքը
կը նմանի ուղիւստի կարգ մը կղզիներու
այն մաքուր օդին, ուր ոչ մի միջատ կա-
րող է ապրիլ»:

Քարոզիչ մը եթէ իսկապէս չըլլապատ-
ուի ու անանի այս մաքուր օդով, մերթ
ընդ մերթ, և ամէն առանձին, անոր ո՛չ քա-
րոզի նիւթը կը հատնի, և ո՛չ ալ կը ըս-
պառի հոգեւոր ներքին ոյժը:

10. Քարոզիչի յաջողութիւնը. — Քա-
րոզիչի մը յաջողութիւնը ապահովող ազ-
դակները մէկէ աւելի են: Այդ ազդակնե-
րէն ամէն մէկը առանձինն, ունի իր կարեւ-
րութիւնը, բայց ամէնը միանալով կ'ապա-
հովեն անոր վերջնական յաջողութիւնը:
Քարոզիչին կորովի անհատականութիւնը,
իր պաշտօնին կոչումով մօտեցած ըլլալը,
ստացած հիմնական ու մասնագիտական
գասադարակութիւնը, ճիշ. մատենագրա-
նը, հովուական կանոնաւոր ու արդիւնաշատ
այցելութիւնները, ճարտասանական աղին-
քնող ընդունակութիւնը, առողջապահական
գոհացուցիչ վիճակը, խորունկ հաւատքը,
իբրև կրօնական՝ օրինակելի կեանքը և
նմանօրինակ այլ պատճառներ, բաւական
են հրաշխարհորէութեան իր յաջողութիւնը: Այս
պայմանները լրացնող քարոզիչ մը պատ-
ճառ մը չունի յաջողելու իր գործին մէջ:

Պօղոս առաքեալ, իբրև քարոզիչ, յա-
ջող էր իր պաշտօնին մէջ, անոր համար
որ (1) նուիրուած էր իր գործին, (2) մտքի
պաշարը միացած էր իր հոգեւոր կոչումին
հետ, (3) նիւթէն վեր կ'ապրէր և նիւթա-
կանի կապուած չէր, (4) Աստուծոյ հետ
շարունակ ներքին հաղորդակցութեան մէջ
էր որպէս արդիւնքը իր օրինակելի կրօնա-
կան կեանքին, (5) հոգեւոր իրականութիւն
ներու հանդէպ պայծառ տեսիլ ունէր, (6)
աստուածային մասնաւոր կոչումով մօտե-
ցած էր իր պաշտօնին, և ուստի, (7) իր
խօսքերուն մէջ հոգի, կեանք և կենդանա-
նութիւն կը նշմարուէին: Իրեն մեծ հիա-
ցողներէն, Մարտիրոս Լուսեորի բառերով,
«Անոր քարոզները կը նմանէին ոչ թէ մե-
ռած տաւերու, այլ կենդանի արարածնե-
րու, ոտքերով ու ձեռքերով»: Սուրբ
Պօղոսի համար մեծագոյն հաճոյք մըն էր
քարոզիչ, «Կ'ալ է ինձ եթէ ոչ աւետարա-
նեմ» (Ա. Կորն. Թ. 16) խօսքը, բաւական
է արդէն գաղափար մը տալու թէ որքա՞ն
մեծ նուիրումով փարած էր իր պաշտօնին:

Քարոզիչ մը եթէ կ'ուզէ յաջողի իր
գործին մէջ, կ'արժէ որ նկատի առնէ վերո-
յիշեալ կարեւոր կէտերը:

Գ. Ա. ՍԱՐԱՅԵԱՆ

(Շարունակելի՛ 2)